

Slovenski dom

Štev. 116

V Ljubljani, v soboto, 22. maja 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in oprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 1091

Letalski napad na Biserto En rušilec potopljen v tuniških vodah

Italijansko uradno vojno poročilo pravi:

V pretekli noči so naša letala obstreljevala pristaniško napravo v Bizerti in torpedirala v tuniških vodah enega rušilca.

Sovražna letala so večeraj priletela nad Grosseto, Messino, Pantellerijo in nad razne kraje na Sardiniji.

Topništvo otoka Pantellerije je sestrelilo 7 letal. Nadaljnje letalo, ki ga je tudi zadel strel protiletalske obrambe, se je zrušilo v morje v bližini Auguste.

Nad Sardinijo so italijanski lovec sestrelili v boju eno štirimotorno in dve dvomotorni letali; enako usodo so nemški lovec pripravili dvema drugima sovražnima letalom.

Pri napadih, ki jih javlja današnje vojno poročilo, so bile doslej ugotovljene naslednje žrtve med civilnim prebivalstvom: v Grossetu 17 mrtvih, 19 ranjenih, v Messini 1 mrtve, 1 ranjen, na Sardiniji (pokraj Sassari in Nuoro) 5 mrtvih, 21 ranjenih.

Krajevni sovjetski napadi zavrtnjeni

Uspešni nastopi nemških napadalnih oddelkov — Dve sovjetski ladji potopljene pred kavkaško obalo — Letalski napad na pristanišče ob alžirski obali

Hitlerjev glavni stan, 22. maja. Nemško vrhovno poveljstvo je večeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču je bilo zavrtnjenih več krajevnih sovjetskih napadov. Nastopi nemških napadalnih oddelkov so bili uspešni.

Letalstvo je obstreljevalo čete, vlak za prevoz in sovjetske preskrbovalne obrate.

Nemške lahke pomorske oborožene sile so pred kavkaško obalo potopile dve sovjetski enoti

za prevoz in sestrelile tukaj in nad Vzhodnim morjem 6 sovjetskih bombnikov.

Nemška bojna letala so v noči na 21. maj ponovno obmetavala v bombami težkih mer pristaniško področje Djidjellija ob alžirski obali.

V Sredozemlju so nemški lovec in protiletalsko topništvo sestrelili 8 sovražnih letal. Izgubljeno je eno nemško letalo.

Posamezni lahki angleški bombniki so preleteli noč izvedli neučinkovite vzemirjevalne poletne nad severnim državnim ozemljem.

Močan odmev Bastianinijevih izjav o načelih italijanske zunanje politike

Romuni pozdravljajo razložena načela in vidijo v njih poročstvo za svobodo malih narodov

Bukarešta, 22. maja. s. O govoru, ki ga je imel podtajnik za zunanje zadeve Bastianini pred zakonodajno senatno komisijo, so večeraj vsi bukareštanski listi obširno razpravljali. Govor je vzbudil tukaj soglasje čustev in živo zadovoljstvo, kajti v njem so bila jasno postavljena načela, na katerih bo temeljil novi evropski red. »Ordinea« piše, da je med vojnimi političnimi dogodki zadnje dni Bastianinijev govor brez dvoma najpomembnejši, potem pa pravi, da je italijanski državni tajnik s svojim govorom podal jasen odgovor na nasprotnikove spletke in utvare. Mussolinijeva Italija, nadaljuje list, je trdno odločena, da ne bo klenila niti pred terorjem, niti pod nasprotnikovimi grožnjami. Nato razlaga list načela novega reda in se izraža takole: Ta načela imajo posebno vrednost za male države in dejstvo, da so bila že sedaj objavljena, na poseben način osvetljuje največji problem sedanje vojne. Z Bastianinijevimi izjavami je os zavrnila nasprotnikova podlitkanja, ki so hotela dopovedati, da hoče os podjarmiti in zaslužiti vse evropske narode. Tako danes in posej ne bo več nobenega dvoma o vojnih ciljih, za katere se os bori.

»Načela, ki jih je Bastianini razložil in po katerih misli os zjamčiti neodvisnost, posebnost ter evoboden razvoj vseh malih narodov, os zdravilna načela, katere vsi mali narodi sprejemajo z veseljem. Kar se tiče Italije, pa pravi list: Bastianinijev govor je prav za prav krik naroda, ki je trden in delaven in ki je po dolgih stoletjih tuje nadvlade videl, da se je njegova neodvisnost in edinstvo dosegla pod Cavourjem, danes pa spoznava, da mu grozi novo suženjstvo, še bolj moderno in pretkano. Po cavourski neodvisnosti na narodnem temelju hoče italijansko ljudstvo danes doseči Mussolinijevsko neodvisnost na svetovni podlagi. To je nedotakljiva pravica italijanskega ljudstva, pravica, ki je zapisana v zakonu napredka in katere Italijanin nihče ne sme odrekati. Italija je velik narod, ki ima zakonite aspiracije in je moral posej v boj zaradi izrednih nujnosti vsakdanjega življenja. V tem je razlog, zakaj država, ki je morala vstopiti v vojno zaradi golega obstanka, ne more in ne bo nikoli kapitulirala. Kapitulacija bi pomenila vrčeti se znova v suženjstvo življenje, prav v takšne razmere, kakršnim se hoče Italija izogniti.

»Univerzale poudarja načela novega evropskega reda v posebnem članku na prvi strani. Med drugim piše: Bastianinijev govor pomeni v sedanjem obdobju vojne, zlasti pa po dogodkih v Afriki, najvažnejši politični dogodek. Dejansko ni je pregled nedavne preteklosti, pač pa tudi jasna razlaga načel novega evropskega reda. Glasnik Italijanske diplomacije je točno opredelil temeljna načela, ki se jih Italija in Nemčija držita pri organiziranju novega reda. Teh načel, ki so tako draga vsem malim državam, sta se tako Italija kakor Nemčija držali,

ker se dobro zavedata resnice, da bo le na takšnih temeljih zgrajena Evropa lahko bistveno drugačna od prejšnje in da bo le tako mogoče govoriti o pravi skupnosti narodov na vsej evropski celini. Prežeti teh idealov mislita sili osi, da do častnega miru ne more priti poprej, dokler ne bosta z mednarodnimi pogodbami zjamčeni gospodarska in politična svoboda, kakor tudi pravična soudeležba na svetovnem bogastvu. To je stvar, ki je nerazdružno povezana z načeli o svobodnem razvoju in prostovoljnem sodelovanjem narodov. To so načela, ki so prevečala sklepe Duceja in Hitlerja na njunem zadnjem sestanku Bastianinijeva razlaga, končuje list, kakor tudi pomembnost vprašanj, ki jih je obravnaval, je vzbudil na vsem svetu številne razlage, iz katerih se lahko sklepa, da se danes utrjuje posebno zaupanje v iskrenost trenutnega delovanja italijanske politike kakor tudi v njeno bodoče delovanje.

Zadnje priprave za poletne boje gredo h kraju

Nemško poveljstvo ima jasno sliko o razvrstitvi sovražnikovih sil

Berlin, 22. maja. s. V času, ko potekajo, kakor navadno ob začetku vojne — piše med drugim vojaški sodruknik nemške uradne agencije — se zadnje priprave za poletno dobo, ki bo pomenila začetek novih bojnih nastopov, je treba poudariti, da je Nemčija zdaj v takem položaju, da lahko praktično izvede vse načrte, ki si jih je naredila, čeprav seveda ni mogoče povedati, ali gre pri tem za obrambne ali pa za napadalne načrte. Nobena tajnost pa ni več, da ti načrti temelje na številnih in natančnih ugotovitvah, do katerih je prišlo v glavnem nemško letalstvo, na evropskem Zahodu pa tudi posebni oddelki nemške mornarice. Tako ima zdaj nemško poveljstvo zelo jasno sliko o razvrstitvi sovražnikovih sil, o razvrstitvi, ki je bila končana pred nekaj tedni, ter zlasti še o tem, kaj os Sovjeti pripravili južno od Moskve in na področju pri Kursku. Iz teh odkritij sledi poleg tega še, da sovražnik namerava sprožiti veliko ofenzivo

poleti in da je sklenil med drugim odstraniti nemške oddelke na področju pri Orlu.

Dejstvo, ki ga je pri tem tudi še treba upoštevati — pripominja vojaški sodruknik nemške uradne agencije DNB — zlasti ker bo imelo velik vpliv na bodoči razvoj dogodkov, pa je, da se zelo številni Rusi, Rusini, Ukrajinci, Kozaki, Tataři, Kavkazijci, kakor tudi pripadniki raznih drugih narodnosti, ki so bodisi že osvobojeni ali pa še vedno pod sovjetskimi jarmom, ustanovili strnjene oddelke prostovoljcev in se pripravljajo, da živo sodelujejo v boju za njihovo lastno neodvisnost in svobodo.

Edina konkretna stvar na vzhodnem bojišču — končuje svoja izvajanja vojaški sodruknik DNB — pa je, da danes lahko vidimo hitro ureničevanje poskusov, ki so bili zaupani napadalnim oddelkom in ki so zanesljivi znaniči bodočih vojaških nastopov v večjem obsegu.

Pravi Churchillov politični obraz

Ze Lenin je Churchilla imenoval »največjega sovražnika Sovjetske Rusije«

Berlin, 22. maja. s. »Velika boljševiška enciklopedija« v svojem 61. zvezku na strani 418, iz leta 1934 podaja — kakor piše D. A. Z. — Churchillov profil, ki zaradi strogo sovražnega razpoloženja, ki ga je angleški ministrski predsednik kazal vedno do Sovjetske Rusije, predstavlja zlasti danes neizpodbiten dokaz čustev, ki so vedno navdajala članice sovražne zveze.

Ta opis Churchillovega značaja se začneja s sodbjo, ki jo je Lenin izrekel o Churchillu, ko ga je imenoval »največjega sovražnika Sovjetske Rusije«, nato pa popisuje glavna obdobja političnega življenja britanskega ministrskega predsednika. Pri poudarjanju, da os Churchilla pri njegovih političnih nastopih vodil vedno zgolj koristolovski nagibi pri delu, ki ga je opravljal kot angleški notranji minister, zatrjujejo med drugim: »Kot notranji minister si je nakopal sovraštvo

vseh delovnih razredov, ker je zapovedal postreliti velike množice stavkarjev in ker je organiziral tolpe vohunov, sestavljene iz študentov, častnikov in trgovskih pomočnikov. Izdajal je najkručejsje ukrepe proti voditeljem gibanja, ki si je zastavilo nalogo, priboriti tudi ženskam volivno pravico.

Omenjena enciklopedija nato omenja žalostne Churchillove neusphe z ekspedicijama v Anvers in proti Dardanelam v prejšnji svetovni vojni, ki sta se spremenili v popoln polom, potem pa pravi, da je Churchill kot tedanjji angleški mornariški minister »naredil ponesrečen poskus, da bi si nabral lovorič tudi kot vojaški poveljnik. Po celotnem orisu Churchillovega dela, ki je šlo za tem, da bi Anglija s prejšnjo svetovno vojno dosegla vse svoje imperialistične cilje, ta popis Churchillovega profila nadaljuje s trditvijo, da je

Varno poročstvo za končno zmago

Četrta obletnica jeklenega pakta

segla skupen cilj. Na mnogih bojiščih, najprej v Franciji, potem v Afriki in na vzhodnem bojišču so se italijanske divizije borile v tesnem sodelovanju z nemškimi tovariši za svobodo svojih dežel in Evrope. Duš tovarštva se je najbolj pokazal v Afriki, čeprav je bil pakt tudi na političnem in gospodarskem polju kar moč uspešen. Pakt je slonel na osebnem prijateljstvu dveh vojakov v prvi bojni črti, Adolfa Hitlerja in Benita Mussolinija, na skupnosti fašističnega in nacionalno socialističnega nauka, na sorodnosti zgodovinske usode obeh narodov in na skupni grožnji istih sovražnikov ter tako postal ustvarjalna sila nove Evrope in resnična os nove Evrope. Pakt je kljuboval pritisku, ki ga je hotel zdrobiti. Sovražniki so v miru skušali ločiti zavezničnice s priljubljenjem in obljubami, v vojni pa z grožnjami, obrekovanjem in žalitvami. Vprav v zadnjih tednih so upali, da os ne bo premagala tuniske preskušnje. Toda kakor nemški narod (tako je tudi italijanski narod od edini odgovor: vera v skušno delovanje, posvečena v času, ki zahteva skrajne napor in zagrižen duš vdanosti.

Četrta obletnica sklenitve jeklenega pakta daje priloznost, da se vnovič poudari ta skupnost. Dan pred padcem Tunisa je Duce obnovil vero in italijanski narod mu je pritrtil z železno voljo in s popolno zavestjo preskušeni, ki ga še čakajo.

Italijanski podtajnik za zunanje zadeve Bastianini — nadaljuje list DAZ — je v svojem govoru v senatu s fašistično treznostjo razložil, zakaj ne more Italija iti po drugi poti, razen po poti časti, ki je edino imetje razdedinjenih narodov. Znova je potrdil skupnost misli in dejanj, ki veže Italijo z vsemi njenimi zavezničami. List zaključuje, da bo izmenjava pozdravov med Rimom in Berlinom, ki se jima bodo pridružili še drugi člani trojne zveze, opravljena v času, ki zahteva skrajne napore in zagrižen duš vdanosti. Ob obletnici pakta in po zmagovitih nastopih, kakor jih doslej svet še ni videl, pozdravlja nacionalno socialistična Nemčija rimsko zavezničico z Ducejevo besedo: »Zmagati.

Berlin, 22. maja. s. Diplomatski urednik nemške poročevalske agencije se je posebej spomnil zgojinskega dne, ko je bil podpisan pakt, ter zlasti poudarja, da pakt ni bil sklenjen samo zato, da bi se Italija in Nemčija združili v skupnost za mirno rešitev vseh problemov, ki jih je zakrivila versajska mirovna pogodba in s katerimi je ogražala obstoj Evrope, marveč tudi zato, da bi se skupaj postavili po robu vsem poskusom, ki bi pretili italijanskemu in nemškemu življenjskemu prostoru, in vsem silam, ki bi hotele nasilno zavirati življenjski razvoj obeh narodov. Potem je opozoril na besede, ki jih je svoj čas izrekel Ribbentrop glede vzorne zamisli, ki je prevečala os, da bi namreč branili mir, pravičen mir in tak mir, da bi Evropi zagotovil trajen red. Vendar pa so nasprotniki na resno voljo po miru in obnovi odgovorili tako, da so sprožili spopad, ki se je razvil v svetovno vojno in v kateri je os prestala preskušnje krvi in ognja. Imamo jekleno zvezo, pravi dalje, ki se bo uprl vsakemu poskusu centive in ki nudi poročstvo, da bodo nemški, italijanski in zavezniški vojski branili sleherni ped evropske zemlje, ki bi bila ogrožena po zunanjih silah. Pakt je tudi poročstvo, da bo ta nevarnost tudi dokončno

odpravljena, zakaj skupnost 300 milijonov ljudi, ki jo tvorijo Nemčija, Italija in zavezniške sile, je trdno odločena zdrobiti slehernega nasprotnika, ker se zaveda, da gre za življenje ali za smrt. Ob obletnici jeklenega pakta je bolj ko prej veljavno geslo, da tvorita Italija in Nemčija nerazdružljivo zvezo in da tega dejstva nobena sila na svetu ne bo mogla spreminiti. Duš, ki preveča to skupnost, je obsežen v zgodovinskem govoru, ki ga je imel Duce 28. septembra 1937 v Berlinu: »Govoriti moramo jasno in iskreno in kadar smo prijatelji, moramo korakati skupaj do konca.«

Papež sprejel vojvoda in vojvodinjo od Genove

Rim, 22. maja. s. Večeraj ob 12 je papež sprejel v zasebno avdienco vojvoda in vojvodinjo iz Genove. Po avdienci sta visoka kneza odšla h kardinalu državnemu tajniku, ki je pozneje vrnil obisk na Quirinalu. Vojvoda in vojvodinjo od Genove je pri obisku spremljal italijanski veleposlanik pri Sveti stolici.

Zaveznički so imeli v Afriki visoke izgube

Rim, 21. maja. AS. Seznam sovražnih izgub na bojišču v Severni Afriki (Libija, Egipt, Tunis) in v Sredozemlju od 10. junija 1940 do 31. maja 1943-XXI:

Ujetniki 68.904. Tanki (uničeni ali zajeti, vsi tedi so tudi oklepni avtomobili) 5833. Topovi vseh vrst (uničeni ali zaplenjeni) 1524. Avtomobili (uničeni ali zaplenjeni): bilo jih je več tisoč, število pa ni točno ugotovljeno. Zelo veliko je število strojnih in drugega uničenega ali zaplenjenega pehotnega orožja.

Osno letalstvo je sestrelilo ali uničilo na zemlji skupno s protiletalskim topništvom kopenskih oddelkov in pomorskih edinic 5739 letal. Ni se dalo točno ugotoviti o usodi okoli 2000 letal, ki so verjetno sestreljena.

Vojne ladje, potopljene od Kr. mornarice ali Kr. letalstva: 32 križarke, 3 pomožne križarke, 40 rušilcev in torpedovk, 88 podmornic, 4 pomožne ladje, 7 manjših ladij, 178 parnikov z 4.157.500 tonami, 2 prekoceanski ladji s 60.000 tonami, 16 petrolejskih ladij s 150.500 tonami, 16 jadrnic in manjših pomožnih ladij.

K temu je treba dodati še naslednje izgube, ki so bile zadane sovražniku v sodelovanju z nemškim letalstvom: 5 rušilci, 7 manjših ladij, 10 parnikov in 1 petrolejska ladja. Naše letalstvo je v sodelovanju z nemškimi letalskimi silami potopilo tudi eno križarko.

Vesti 22. maja

Zaradi pomanjkanja premoga so morali v Svici ustaviti obratovanje na nekaterih železniških progah.

Ameriki grozi inflacija. Vloge v bankah so se lani povečale za 20 milijard na 102.67 milijard dolarjev. Državni dolg pa cenijo za zadnje finančno leto na 62 milijard dolarjev. Obtek bankovcev se je v teku preteklega leta povečal za 4. milijarde na 14.4 milijarde dolarjev.

Hud mraz, sneg in nallivi so povzročili ob angleški obali v pokrajini Wales precej škode. Vsa polja so bila poplavljena, veter pa je divjal z brzino 70 kilometrov na uro.

Neki ameriški bombnik se je v Čikagu zaletel v največji gazometer na svetu. 12 članov posadke je zgorelo v plamenih. Gazometer je držal 20 milijonov kub. čevljev.

Avstralski vojni minister Ford je povedal, da os avstralske izgube na Vzhodu precejšnje. Avstralsci so imeli 3147 mrtvih, 8218 pogrešanih in 8249 ujetih. Med temi vojaki je bilo 1027 častnikov.

V New Yorku vlada pomanjkanje krompirja, poroča španska agencija »EFE« iz New Yorka. Ljudje čakajo dolge ure pred trgovinami, da bi dobili po pol kg krompirja.

Angleška letala so ponovno v nizkem poletu napadla okraj Mayenne in streljala s strojnimi na avtomobile. Ubiti so bili trije Francozi.

Reka Arkanzas v Združenih državah je povzročila veliko poplavo. Do sedaj so ugotovili 10 mrtvih. Najbolj je prizadet kraj, ki se nahaja med Saint Luisom in Cap Cirardeaom, kjer so v nevarnosti različne naprave in zgradbe. Za popraviljanje nasipov so poslali 2500 vojakov. Mississippi pa je narastel za 11.50 metrov in narašča še naprej.

Iz zdravstvenih razlogov je podal ostavko turški notranji minister Recep Peker. Na njegovo mesto bo prišel bivši minister javnih del dr. Duran.

sedanji angleški ministrski predsednik, čim je izbruhnila oktobrska revolucija v Rusiji, takoj zavzel z ideološkega vidika strogo nasprotno stališče do boljševiškega gibanja, s praktičnega vidika pa je kot vojni minister organiziral in podpril belo armade spričo dejstva, da se je sovjetska država konsolidirala. Ni opustil svojih protisovjetskih načrtov, — poudarja njegov življenjepisec — pač pa se je še bolj zavzel za to, da bi plačeval in organiziral protisovjetske sile. Churchillov življenjepis pa se končuje z omembo njegovih književnih del, v enem od katerih Churchill imenuje belo protirevolucionarno armado, ki ji je Anglija dala vso svojo oporo, »mojo armado«. (Radio Stefani.)

Po vsej Nemčiji kakor tudi v zasedenih krajih se obeta to leto ugodna žetev, pravi nemški list »Lokalanzeiger«.

Konferenca za gospodarsko pomoč, ki se vrši zdaj bolj ali manj uradno pod predsedstvom Roosevelta, je preprost propagandistični trik za varanje raznih narodov, vpreženih v gospodarski voz jankejev, da bi jim bilo odvzeto še tisto malo gospodarske svobode, ki so jo doslej imeli, piše nemški list »Völkischer Beobachter«.

Naše ljudstvo se je posvečalo Srcu Marijineму že pred 90 leti

Poročilo o ustanovitvi bratovščine Presvetega Srca Marijinega v Selskih letih 1853

Ljubljana, 22. maja.

Slovinci smo v zadnjih dvajsetih letih letih imeli mnogo na zunaj čudovito uspešnih verskih manifestacij, kakor katoliške shode, Marijanski kongres, Euharistični kongres, Kongres Kristusova Kralja. Te verske prireditve pa so bile, kakor se zdi danes, morda le preveč zunanje verske manifestacije, ki pa niso dejansko zadostno preobrazile duše našega ljudstva, kajti drugače bi bili nerazumljivi tako žalostni pojavi sovraštva do Boga in vere, do Cerkev in njenih služabnikov ter do resnično vernih ljudi, kakor smo jih, žal, v prevelikem številu in presplošno doživljali prav v teh časih, ko bi se naša vera morala ob preizkušnji pokazati. Če bi bilo naše ljudstvo v vseh svojih zastopnikih in slojih res do dna prežeto z duhom božjim, kakor bi se dalo sklepati po omenjenih zares veličastnih manifestacijah, potem ne bi doživeli, da je vera in Cerkev bila deležna tako krvavega preganjanja in sedanjem stoletju sumo pri nas in v Španiji, na katero smo še pred nedavnim kazali kot na primer, ki se pri nas ponoviti ne more.

Zatorej je treba zlasti danes pozdraviti vsako prizadevanje, ki ima za cilj, versko in božje preobraziti posameznika ter po njem družbo, narod in celoto sploh. Prav v današnjih časih vidimo, kako so pogorela vsa tista ideološka prizadevanja, ki so hotela preosnovati in prevzgojiti množico ali skupnost kar povprek, bodisi z ideologijo ali z organizacijo. Ti splošni poskusi in pa krvava doživljanja, kakor so zapisana v najnovejši verski zgodovini slovenskega ljudstva, nam s kruto resničnostjo oznanjajo nujnost, da se je treba vrniti na Kristusovo in upostolško pot.

Množicam se lahko zavpovejuje, se jih lahko slepi, se jih lahko z organizacijo navduši, toda zaradi tega ne bodo nič boljše, dokler ne bo boljša njihova osnovna sestavina, to je posameznik. In kot duhovno preosnovno posameznika in s tem vsega življenja moramo pojmovati tudi razne pobožnosti, ki jih naše ljudstvo opravlja prav v teh zadnjih časih: prve petke, prve sobote, prve torke in zadnje čase posvečevanja posameznih slojev in vsega naroda Srcu Marijinemu.

Vzemimo to globoko pobožnost, kakor jo je naše verno ljudstvo jemalo pred skoraj sto leti, kakaj napočna je misel, da bi ta presnamljalna pobožnost bila pri nas nova in šele v stiski sedanjega časa odkrita in organizirana. Če prebiramo naše prve verske liste iz pred 90 let, bomo o tej pobožnosti zasledili v »Zgodnji danici« l. 1853 naslednji zanimivi sestavek:

»Slovesno vpeljanje bratovščine Presvetega in neomadežanega srca Marie Divice v Selskih na Gorenjskem 6. svečana 1853.

Sestavek, ki govori o posvečevanju našega kmečkega ljudstva Marijineму Srcu v tedanjih časih, pravi med drugim:

»Ko so pred dvema letoma sedanji častiti gospod fajmošter Jožef Fik Selsko-faro prevzeli, je bila njih poglavitna želja in skerb, kako bi dobri duha prvih kristjanov in sercij svojih farmanov obudili. Dobro vedevši, da k temu združena molitev bratovščin veliko pripomore, so prosili visokočastito škofijstvo, da bi jim družbo živiga roženkranca v njih fari vpletati dovolilo.

Pogostoma so ljudje od vseh strani prosili, da bi jih tudi v bratovščine Jezusovica in Marijinoga srca zapisovali! Gospod fajmošter so toraj prosili visokočastito škofijstvo, da bi v svoji fari tudi bratovščino presvetega in neomadežanega srca Marie vpeljati smeli, in tudi to jim je bilo dovoljeno. — Zdaž poskerbo gospod fajmošter hitro napravijo in ozaljanje bratovškiga altarja, za katerega je bil altar v levi kapeli odmenjen, kakor tudi za lepo podobo Marijinoga presvetega in neomadežanega srca. In tako je bila danes, ker je bilo že vse pripravljeno, bratovščina z nar večji častjo vpeljana.

Slovesnost bolj povikšat, sta prišla sosednja fajmoštra gospod Aleš Šušteršič iz Dražgoš in gospod Matevž Lipovšek od sv. Lenarta.

Tudi silno veliko ljudi od vseh sosednih fara je bilo skupaj privrelo, desiravno je pretečen noč precej snežilo. Ob desetih se med veselim zvonjenjem in gromenjem možnarjev začne procesija od farovaja proti cerkvi. Najprej neso banderica in svetilnice, potem je šlo veliko parov lepo oblečenih deklic s svetinjcami Marijinoga srca na višjih motovilcih okoli vratu, kar se je tudi pri več odrašenih vidilo, ki so se tako očitno častive Marie kazali; zdaž grede gospodje duhovni, in za njimi neseta dva spoštovana moža, srenjski župan Pavl Smid in Franc Krek, pod nebesam naprej obernjeno sprelo podobo Marijinoga srca, v katero so bile vsih ljudi oči obrnjene.

V cerkev pridiši je bila po pesmi »Pridi sv. Duha« podoba po gospod fajmoštru blagoslovljena in potem na odmenjeni prostor na altar postavljena. Med naslednjo veliko mašo, ki je bila pri bratovškini altarju, so domači gospod fajmošter primerjen ogovor imeli. Rekli so v začetku, kako zlo se vesele današnjega dneva, in mislijo, da tudi vsi farmani in zbrana množica z njimi veselje dele, ker so tak zaklad duhovnih dobrot v fari dobili. Posebno pa so natanjko razložili začetek in razširjenje bratovščine Marijinoga neomadežanega srca, kako so se na prošnjo pobožnih častilcev Marije Divice terdovratni grešniki spreobračali in bolniki ozdravljali. Povedali so dalje, da Selska bratovščina je tretja podružnica v naši škofiji, prva namreč je pri sv. Petru v Ljubljani, druga pa v farni cerkvi sv. Mihaela v Mengšu, kjer je tudi bratovščina najsvetejšega srca Jezusovica vpeljana. Razložili so natanjko vse odpuste ki bratovščini podeljene, in opominovale svoje poslušavce, da naj Marijinoga čednosti posnemajo, de naj se radi od vseh strani vanjo zapisovati dajejo, ker bodo tako spreobrnjenje veliko grešnikom sprosili. In ker udje vsaki dan molijo le eno »Češena si Marija« s pristavkom: »Sveta Marija, pribežališe grešnikov, prosí za nas« zamorejo to lahko tudi majhni otroci opravljati in se že v zgodnji mladosti posnemavci in častivci Marije biti navdajo.

Sklenjivi odgovor so rekli: Zdaž svoje farmane tebi, o Marija, izročim, ker dobro vem, de jest in moja duhovna tovarša malo per terdovratnih grešnikov opravili bomo, če jim ti, o Marija, gnado spreobrnjenja ne boš sprosila. In vi ljubi poslušavci, nikar se ne srnamute, biti služabniki Marije; Marijine pomoči potrebujemo vsi, posebno je bomo potrebovali — zadojajo uro, de bi nam srčno smert sprosila, zatorej bodimo že v življenju zvesti služabniki, posnemavci in častivci njeni.

Po dokončani sveti maši je bila slovesnost z zahvaljeno pesmijo sklenjena. Polni serčiniga

Zakonci! Jutri je vaša nedelja!

Ljubljanski župniki najlepše vabijo može in žene, da bi se jutri, v nedeljo, 23. maja, ob 5 pop. zbrali k slovesni posvetitvi brezmadežnemu Marijinemu Srcu, vsak v svoji župni cerkvi.

Klie naših župnikov k tej nadvse važni posvetitvi, — lahko rečemo v vrsti priprav na vsesplošno posvetitve škofije 30. maja najvažnejši, najlepši in najgloblji pripravi, naj bi zajel vse može in žene, zlasti stare brez izjeme in jih združil ob naši Vodnici v vzvišeni misli, da je treba rešiti narod iz stisk in zablod z doprinosanjem osebnih žrtv, s pokoro, z osebnim poboljšanjem, z dobrovoljnimi spoznanjem, da je prava pot naše narodne obnove le po poti resnice, pravice in lepote božje.

Ali ne bomo že v tem nekaj žrtvovali, če bomo skušali pobiteti sami v župniško cerkev, da izpomo to plemenito dejanje posvetitve, izročitve Njei, ki je od nekaj naša zavetnica, kljub temu, da smo se morda že posvetili.

Ker ste zakonci nositelji zakonskih celice, iz katerih dobiva narod svoje hčere in sinove in v veliki meri tudi svoj duhovni obraz, so te posvetitve v nedeljo tako velikega pomena, tako bistvene važnosti v vsem letošnjem čiščenju Matere božje, da je zaradi njih prav, če opustite vse kakršne koli druge prireditve in da se zadržite za pčilo uro v svoji farni cerkvi, kjer boste izpovedali to lepo dejanje posvetitve brezmadežnemu Marijineму Srcu.

Ako s to udeležbo kaj žrtvuemo, storimo to radi v spokornem duhu. Saj bomo morda žrtvovali le kak nagib po lepem izletu in podobno, pa je prav, da to žrtvuemo v duhu pokore za svoje in drugih pregrehe. Izprosil pa bomo po Mariji veliko časne in večnostne dobrine!

Notranji mir in ureditve po načelih krščanske pravčnosti in ljubezni v edinosti in zvestobi Bogu naj prejme narod, družine in posamezniki.

Zaradi vas samih, zlasti pa zaradi naših družin, pojdite, može in žene, matere in očetje v nedeljo k posvetitvam v župne cerkve in se izročite Njei, ki hoče nam vsem toliko dobrogal!

veselja, vneti za čast Marije, in polni hvaležnosti duhovnemu pastirju, ker so jim to bratovščino pridobili, so se ljudje podali s te slovesnosti na svoj dom. Upati je, de ho ta bratovščina velika dobrota za celo Selsko dolino in marsikakim terdovratnim grešniku spreobrnjenje sprosila. Bog obudi dobro misel za to dobrotno bratovščino v vsih slovenskih sercij, de, kakar smo si že tako bratje, se ke bolj pobratimo v združenim, neprenehanim čiščenju in posnemovanju Marije neomadežane Device in visoke matere Gospodove!

Tako se je naše ljudstvo posvečalo Srcu Marijineму v bratovščinah že pred sto leti.

Gostovanje Mafalde Favero v Ljubljani

Preko odrad ljubljanske Opere je šlo v zadnjih dveh desetletjih že nekaj opernih umetnikov evropskega slovesa. Ob takih prilikah se je vedno zbudilo med nami neko posebno pričakovanje, saj so bili to dogodki, ko smo skozi teno, včasih precej ozko domačo ograjro lahko pogledali v svet, kaj se godi, kako se dela drugje. Poleg takega pričakovanja se je oglasila tudi morda še radovednost od slavnih imenih, na čem prav za prav temelji tak mednarodni sloves, kaj je tisto, kar dvigne enega umetnika tako visoko nad druge, kakšen je prav za prav tisti »kamen modrihe, ki prinaša slavo. In zgodilo se je tudi, da je bil po takem večeru več kot eden razočaran. Pričakoval je morda, da bo pevec s silnim glasom kar zamažal temelje vse stavbe, da ho na odru napravil nekaj neverjetnega, čudovitega, še ne videnega. Namesto tega pa je bilo na videz vse tako preprosto, samo po sebi umevno in razumljivo, tako mimogrede storjeno ali zapeto, da ni bilo videti težav, ki bi ob njih vsak lahko primerjal in določil, kako visoko stoji pevec-umetnik. V pričakovanju bogve kakšnih umetnih in čudežev je marsikdo spregledal, da je v umetnosti največji čudež prav preprostost, ki je skoraj vsakemu razumljiva, in da bistvo pravega re-produktivnega umetnika ni ekstenzivnost, ki bi z njo poudarjal samega sebe in svoje znanje, ampak intenzivnost, s katero podaja in poudarja delo samo.

Ti dve resnici je potrdila tudi Mafalda Favero, ena najslavnjših italijanskih primadon, ki je ta teden dvakrat, v Pucinijskiji »Bohemec« »Butterfly«, gostovala na našem opernem odru. Spričo njenega slovesa se nam ne zdi potrebno posebej in na drobno naštevati vse

odlike, vso dovršenost njene pevске in igralske umetnosti, ki tvoriata združeni v njej pravi-ideal operne umetnice. Važno se nam zdi poudariti dvoje, troje. Kljub popolni, organski preprijosti petja in igre (v kretinjah, mimiki in sploh v vsem gibanju), ki jo vidimo pri Mafaldi Favero kot pri vseh velikih opernih umetnikih, nam je prav ona pokazala, da tčijo v pravi umetnosti odrskega petja že tri četrtnine vse igre. Glas je tisti, ki mora kot prvi in v največji meri že izražati čustveno vsebino dejanja in slediti oziroma vnaprej nakazovati najrah-lejše spremembe v duševnem izrazu in to v taki meri, da bi kretanje skoraj lahko odpadle — rečeno cum grano salis. (Tega se naši, posebno mladi pevci, premalo zavedajo.) Potem postane glas mehkejši, najprožnejši instrument, na katerem zavne — kot pri Mafaldi Favero — vsi registri čustvenega utripanja z intenzivnostjo in izrazno polnostjo, ki napravlja iz petja umetnost in iz poslušanja doživetje. V tem leži tudi največje mojstrstvo te umetnice. In še nekaj zna napraviti ona, kar je na videz čisto preprosta in razumljiva (pa kljub temu pri nas zelo, zelo redka) stvar: besede ne samo poje, ampak jih tudi izgovarja. Spričo njene prežice, v največjih višinah in najtišjih piansimih tako jasne, a vendar nevsljene, res mojs-trske izgovarjave bi šli pri njej lahko v šolo vsi naši operni pevci od prvega do zadnjega. Kdor ima ušesa, naj poslušaj: a kdor poje, naj tudi izgovarja. Ta tako vsakdanja, a za kulturo opernega odrad tako potrebna resnica je, žal, pri nas silno zanemarljena (pri solistih in tudi v zboru). Naj nam, umetnica ne zameri, da se ob tej priliki mudimo pri takih stvarih, a radi bi imeli od njenega gostovanja tudi še trajno korist poleg vsega užitka in doživetja, ki nam ga

Visoki komisar sprejel zastopnike bojovnikov

Visoki komisar je v vladni palači sprejel Zveznega tajnika, ki mu je predstavil poveljnika skupine U. N. U. C. L. v Ljubljani, podpolkovnika Bellej, predsednika pokrajinske federacije bojovnikov majorja Precchia in poveljnika bataljona prostovoljcev Crnih srajc, de Petrisa, ki so Ekscelenci Graziliju pojasnili svoje zaupane naloge in mu prikazali doslej opravljeno delo.

Izmena predsednika Združenja PTT uslužbencev

lnž. Repe Anton je postavljen za predsednika Združenja poštno-telegrafsko-telefonskih uslužbencev Ljubljanske pokrajine.

Trije večeri italijanske dramatike v Drami

Vstopnice za gostovanje znamenite italijanske igralska skupine Renzo Ricci so že v predprodaji v opernem gledališču (od pol 11 do pol 13 in od 17 do 19). Prvi večer, v ponedeljek, 24. maja, bodo igrali sodobno komedijo Vincenza Tierija, »Amarsi così«. V torek, 25. maja, bodo predvajali igro »Skupno življenje« (Vivere insieme), ki jo je spisal Cesare Giulio Viola, eden najvidnejših predstavnikov sodobne italijanske dramske produkcije. To igro študira v slovenskem prevodu trenutno tudi naša Drama in bo premiera že prve dni prihodnjega meseca. — Pred kratkim umrl niestor italijanski dramatik Roberto Bracco bo zastopal tretji večer s svojo dramo v petih dejanjih »Il piccolo santov. Ta drama je v polpretekli dobí vzbujala po vseh evropskih odrh veliko zanimanje in ponesla ime avtorja širom sveta.

Koncert vojaške godbe v Tivoliju

V nedeljo, 23. t. m., ob 18 h godba XI. armadnega zborad začela v Tivoliskem parku z vrsto tedenskih koncertov s sledečim programom: Misa: Bros — koncertna korčunica: Wagner: Mojstri-pevci iz Nürnberga (preludij) po Vesselu: Verdi: Traviata, I. dejanje, po Misasiju; Verdi: Sicilske večerice, simfonija po Cireniju.

Zapljenjena imovina komunistov

Visoki komisar je odločil, da se zapleni vsa nepremična in premična imovina naslednjih komunističnih upornikov: Baggia Antona, roj. 7. decembra 1906 v Ljubljani in bivajočega istolam, Matejca Alojzija, roj. 26. junija 1893 v Blatu in bivajočega v Ljubljani ter Škerla Gabriela, roj. 1914 v Triesteju in bivajočega v Ljubljani. Zaplemba ima vse običajne okoliščine in posledice.

Pogreb brezoviških žrtv

Pogreb komunističnih žrtv, akademika Janka Novaka in njegovega brata, abiturienta Zdravka, ki so jih našli pred dnevi, bo jutri, v nedeljo, 23. maja, popoldne na Brezovici.

Slovesen shod moške Marijine družbe v Križankah, novih članov in obnovitev posvečenja bo jutri, v nedeljo, ob šestih, da se morejo udje udeležiti pobožnosti v domači župni cerkvi oziroma na Rakovniku. Prosimo polnoštevilno!

S Štajerskega

Smrt uglednega posestnika in njegove hčere. V Budini v ptujskem okrožju so našli 73letnega posestnika Alojzija Cimermana ubitoga na njegovem dvorišču. Nekdo ga je ubil s krampom. Ista usoda je doletela desetletnikovo 27letno hčer Marijo Kovačec, ki je bila napadena v kolarni. Morilec je nato nakradel mašč, meso in nekaj obleke. Oblasli so kmalu prijela morilca, 25letnega pomožnega delavca Konrada Vilčnika, ki je dejajno priznal in povedal, da je storil vse to zato, ker je zvedel, da je Cimerman dobil 2000 M za opravljene dobave. Denarja seveda ni našel, ker je Cimerman spravil denar v Pltju.

Zhorovanje krajevnih skupin v trboveljskem okrožju. V krajevnih skupinah Radeče pri Zid. mostu in Št. Jurij pod Kumom so bili službeni sestanki v krajevnih skupinah. Zborov se je udeležil tudi okrožni vodja Eberhardt, ki je dajal navodila za nadaljnje delo in poudarjal, da se doseže najlepše uspehe s tovariškim sodelovanjem. Podčrtal je dalje, da je delo v štajerski domovinski zvezi častna služba, ki zahteva tem večjo požrtvovalnost ter koristi ljudstvu.

je s svojo umetnostjo dala in ki ni bilo majhno, kot je pokazalo prisilno priznanje in veliko navdušenje na obeh večerih. V.

»E. Hennessey! Recite Snitkinu, naj telefonira po zelenega Henrika... Potem odidite po Emeryja in ga pripeljite sem.« Hennessey je odšel, Heath pa je še naprej gledal Blissa kakor maček, kakaj bal se je, da bo doktor morda skušal pobegniti. Če dogodek ne bi bil tako žalosten, bi nas spričo takšnega narednikovega vedenja skoraj posilil smeh.

»Ne vpišujite doktorja, niti njegovih prstnih odtisov na krajevni policijski stražnici.« se je oglasil Markham. »Peljite ga naravnost na glavno policijo. Vso odgovornost prevzamem jaz.« »Meni je to zelo všeč, gospod načelnik.« Narednik je bil videti res zadovoljen. »Rad bi pozneje tudi jaz takole med štirimi očmi malo pokramljaj s temle pošteniakarjem.«

Ko je minul prvi vihar, se je dr. Bliss spet povsem opomogel. Pokoncu je sedel na svojem stolu, glavo je imel nalahno nagnjeno nazaj, njegove oči, ki so skoraj klicale na dvoboj, pa so se zazrle nekam skozi veliko okno. Njegovo vedenje ni razodevalo nobenega strahu več. Videti je bilo, da je sklenil pogumno prevzeti nase vse, pa naj bi bilo kar koli. Nehote sem moral občudovati veliko notranjo silo tega moža, ki je bil tako rekoč v zadnjih zdihih. Scarlett je bil kakor ohromel. Usta je držal odprta, z očmi pa je strelal v svojega predstojnika. Na obrazu se mu je razodevala nepopisna groza. Med vsemi navzočimi je bil Hani edini, ki ga ni nobena stvar vznemirjala. Niti ganil se ni v svoji zamaknjenosti v Theti-Shiret.

Počasi je Vancejeva glava zdrcnila čisto na prsi in postal je očividno še nemirnejši. Potem pa se je nenadno spet vzdramil, kakor da se je bil v hipu nečesa domislil ter se podal proti kraju tiste police ob zidu. Zatopljen v misli je začel hoditi okrog

Anubijevega kipa. Zmajeval je počasi z glavo, ko ga je ogledoval od nog do glave, zdaž od te, zdaž spet od druge strani ter natančno pregledal ves predal in žavso, ki je bila deloma pognjena. Potem pa se je obrnil k Heathu in dejal: »Gospod narednik, pokažite mi še enkrat malo tisti teniški čevlji.«

Njegov glas je bil resen. Heath, ki je bil še vedno nadvse pozuren, je potegnil čevlji iz zepa. Vance ga je vzel v roko, si znova nataknil naočnik ter začel natančno opazovati gumijasti podplat. Končno je dal čevlji nazaj naredniku s pripombo: »Dejal bi, da gospod doktor nima samo enega čevlja... Kje je drugi?«

»Ga nisem iskal.« je odvrnil Heath. »Mi že kar tale zado-stuje. Desni je, vprav istí, ki so bile z njim narejene krvave stopinje.«

»Da, to je res.« Po načinu, kako je Vance spregovoril te besede, sem sklepat, da je povsem prepričan, da ima prav. »A kljub temu bi zelo rad vedel, kje je še drugi čevlji.«

»Nič se ne bojte, ga bom že našel.« je samozavestno odvrnil narednik Heath. »Čim bo gospod doktor na varnem, na glavni policiji, moram še raziskati nekatere stvari.«

»To je postopek, ki je za policijo res prav značilen,« je pomrmljal Vance. »Najprej vtakniti pod ključ zločinca, potem pa šele raziskavati. Ta način postopanja je nevaren.«

Vancejeva pripomba Markhamu ni bila všeč. »Zdi se mi, Vance.« je dejal nekam ježno, »da so policijske preiskave odkrile že marsikaj važnega. Kar koli v tem našem primeru še odkrijemo, bo samo le še nov dokaz, da smia na pravi poti.«

»Misliš?« Vance se je zaničljivo nasmehnil. »Zdi se mi, da ste samo z ugibanjem prišli nekoliko naprej... Jaz sam nisem kak jasnovidec, dragi moj Markham, a bolje vidim v bodočnost kakor pa ti. Rečem pa ti, v svo zanesljivostjo, da tedaj, ko boste s preiskavo končali, ne boste imeli proti dr. Blissu nobenih boljših dokazov, kakor pa jih imate zdaž. Povem ti, da boš

presenečen, ko boš videl, kako se bodo stvari zasukale.« Pri tem se je približal Markhamu in sklenil opustiti dosedanje svoje posmehljivo vedenje. »Ali ne vidiš, da se igraš z morilcem? Človek, ki je umoril Kyleja, je vse, kar se dogaja, natančno preručeval... In kakor sem ti povedal, ne bo se ti posrečilo dobiti pravih dokazov z ugibanjem, kar počenjaš ti.«

»Ze precej blizu sem jim,« je odvrnil Markham. »Vsekakor pa je to, kar moram storiti, zelo enostavno. Držati se moram pač sumljivih sledov... Zdi se mi pa, Vance, da si se tokrat dal predaleč zapeljati svojim domnevam, tako da ne vidiš očitne in enostavne resnice.«

Se preden je Vance utegnil odgovoriti, sta stopila v muzej-sko dvorano Hennessey in Emery.

»Pojdita sem,« jima je velel narednik. »Odvedita tegale vzročilca zgor, naj se preobleče, potem pa ga privedita sem. Storite to naglo.«

Bliss je v spremstvu obeh policistov odšel iz dvorane. Markham se je obrnil k Scarlettu z besedami: »Bolje bo, če počakate v salonu. Rad bi vas pozneje še zasljal in upam, da mi boste lahko dali nekaj koristnih pojasnil... Odpeljite s seboj tudi Hanija.«

»Rad bom storil, kar bo le v moji moči,« je odvrnil Scarlett s tresočim se glasom. »Toda vi ste v veliki zmoti...«

»To je moja stvar,« ga je ustavlil Markham hladno. »Bodite tako ljubeznivi in me počakajte v salonu.«

Scarlett in Hani sta počasi odšla iz muzejske dvorane po stopnicah.

Vance je šel k polžasto zavrtim stopnicam in spet začel nekam nemirno hoditi sem in tja. V dvorani je nastalo precej napeto ozračje. Nič ne spregovoril. Heath je opazoval nekam prisiljeno radovedno kip boginje Sakhmet, Markham pa je bil zavrt v kar nekam slovesu molk. Čez nekaj minut sta se Hennessey in Emery vrnila z dr. Blissom, ki je bil zdaž že oblečen za na pot. Komaj so stopili po stopnicah v dvorano, že je Snitkin pomolil glavo skozi glavna vrata na nasprotni strani dvorane in naznanil:

Na obisku pri tistih, ki jim mrtvi dajejo kruh

Kar nekaj izrednega se zdi človeku, če se na lepem znajde na poti, ki jo bomo sicer prej ali slej morali neprostovoljno prehoditi vsi, na poti proti pokopališču. To je tista stran Ljubljane, kjer se nedelja ali praznik ne razlikujeta bog ve kako od navadnega delavnika, kjer življenje teče enolično, čeprav čisto svojevrsno spot dalje. Le tu na tam včasih ta del ljubljanske okolice nekoliko bolj »zaživi«, recimo tedaj, kadar se Ljubljana za vselej poslavlja od kakšne znamenitejšie osebnosti. In ob takšnih prilikah se ljudje, vsaj tisti, ki so le po svoji dolžnosti prišli, oziroma se pripeljejo tja, malo bolj pozanimajo tudi za svetokriško okolico, ali pa takšno priliko izkoristijo v to, da se za nekaj trenutkov pomudijo ob tem ali onem grobu, ko so drugače le preveč zaposleni, da bi šli nalašč s tem namenom tja.

Vsak ima svoje razloge, ki ga ženajo v ta konec predmestja, in morda so ti razlogi včasih tudi težave. Ljubljana je majhna in se zato precej pogosto lahko zgodi, da smrt pobere koga od tvojih ali mojih bližnjih, sorodnikov ali prijateljev, ali pa samo ožjih znancev, in tedaj moraš za pogrebom. Drugi so potem tisti, ki je v njih spominu na njihove pokojne znance vse življenje zato hodijo pogosteje obiskat, oziroma k njihovi razkopani ruši iskati utehne in mira, potem pa se na novo okrepeljeni vračajo spet domov k svojemu vsakdanjemu opravilu. So pa še tretji in med njimi tudi takšni, ki jih pot, podobno kakor mene, zanese proti Sv. Križu bolj tako po golem naključju, recimo iz neke želje po novih doživljajih in pobudah, pa naj bodo kakršne koli že. V mestu se jim zazdi življenje včasih le preveč enolično in »uradno«, potem pa je zanje dobra vsaka pot, da le pelje ven iz tega običajnega vsakdanjega življenja, pa čeprav je to tudi tista, ki pelje proti kraju največje žalosti in obenem najlepših spominov, proti pokopališču.

»... ravno polje«

Pa stopiva na tramvaj, da ne bo preveč za naju, ki sva se bila že kar odvadila hoje. Tudi v vozu cestne železnice se lahko razvedriš in na široko razgledaš med potjo — oči so se ti gotovo tudi že navadile hitro loviti — zlasti zdaj, ko imaš priliko sestiti v odprti prikolni voz, v katerem ni samo lepšega razgleda, pač pa v njem tudi tako prijetno pihlja toplja sapa teh prijetnih spomladanskih dni. Res, prijetna vožnja, zlasti še, če pomisliš, da se ni treba pririvati od zadnjega na sprednji konec voza, temveč lahko mirno sediš na udobni klopi in se ti ni treba zmeniti za sprednjakove prošnje tam v prvem vozu: »Dajmo, dajmo! Le še naprej, vi tam spredaj, saj je še dosti prostora.« in podobno. In ko sta s sprednikom storila vsak svojo dolžnost, se lahko čisto mirno prepušti prijetni — za tistega, ki ima nekoliko občutljivejšo živce, tudi ne prav preveč prijetni — vožnji mimo glavne pošte, kolodvora in dalje, v ravno polje. Da, v polje — čeprav ne tako ko svoj čas Pegam in Lambergar — zdaj še bolj v polje, kakor bi mogli reči v tistih časih, ko meščani še niso bili tako pridni in umni kmetovalci in ko so hodili na primer po krompir in fižol rajši kar k bližnjemu trgovcu kakor pa na njivo, na svojo lastno, vsaj začasno lastno njivo. In ko si se po nekaj naglih, kar preveč naglih ovinkih za tistega, ki mora v tramvajem vozu stati in se ne more obesiti za kakšno zanjko, ker so vse že »zasedene« — no, ko si se po nekaj teh več ali manj srečnih ovinkih le pripeljal vrh klanca, kjer vidiš, kako se na koncu zorane ledine znojijo ne samo preprosti človek, ki ga nisi še nikdar videl in je morda doma kje iz Zelene jame, temveč tudi ugledni uradnik ali pa celo splošno upoštevani zdravnik, ki si bil pred leti pri njem

recimo zaradi ledvičnih težav. Našel je uro ali dve časa in šel okopavat svoj krompir, ki ga je bil usadil morda iz resnične potrebe, ali da bi dal dober zgled ali pa morda celo samo zato, da bo nekdo, ko se bo spet lahko čisto vsega posvetil samo poklicnemu poslu in ne več tudi motiki, svojim sodobnejšim otrokom pripovedoval, kako je v letu Gospodovem 1943 sadil in okopalval krompir tam pred Sv. Križem.

Trg posebne sorte

E, pa tega si prav za prav nisem namenil pripovedovati, in tramvaj tod zmeraj tudi preveč naglo drsi proti severu, da bi človek mogel kar med vožnjo še kaj prida zanimivega vtjeti. Že so se tam za tisto drugo ljubljansko »večno« potjo zabledeli v soncu beli stebri na Žalah. Na zadnji postaji sva, na cilju. Davno že nisem hodil tod, vsaj zdi se mi, da je že davno. Prvi hip sem nehote dobil vtis, ko da sem se znašel res kje na kakšnem trgu, le da tu prodajajo drugačno, kraju primerno robo. V senci pod košatim drevesom sredi tega »trga« si je bila poiskala ugoden prostor starejša ženska, ki je kar po tleh pred seboj razpostavila vase, s pisanim, po večini domačim cvetjem. Tudi številni otroci, ki najbrž niso doma samo iz bližnje okolice, so hitro spoznali, da je tisti prostor pod košatim drevesom res ugoden, že zato, ker je čisto blizu zadnje tramvajske postaje. Postarni ženski očividno ni bilo nič kaj preveč všeč, da so se nagneli okrog nje. A kaj hoče, gotovo ona bolj ko marsikdo drug ve, da je življenje večni boj.

Le malo predlogo sva se razgledovala, kam bi jo mahnila, zakaj že naju je obstopila kar cela gruča otrok.

»Marjetke, gospod... dam čisto poceni... po liri šopek... no, gospod, vzemite, gospod... če vzamete več, dam enega povrh...«, je začelo deževati od vseh strani, in preden tem podjetnim otrokom dopoveš, da prav za prav nisi prišel na noben grob, te že naskoči drugi, ki se je bil pravkar v diru vrnil iz bližnjega travnika, kjer si je v naglici natrgal novih marjetk: »Od mene vzemite, gospod, no vzemite, imam samo še tele in bi šel rad že domov... daleč stanujemo...« Vidiš ga, sem si mislil, ta je pa ti. Pravkar je pridrljal s travnika, kamor kar sproti hodi po sveže rože, pa pravi, da ima zadnje... Pa recite, če ti otroci niso iznajdljivi!

Stopila sva dalje proti kapeli ob vhodu na pokopališče. Tudi tu so se vsule prošnje na naju, naj kupiva kakšno svečko, vazo ali kaj podobnega.

Nekaterih obrazov se spominjam celo še iz tistih davnih časov, ko sem hodil v gimnazijo in smo otroci menda iz samega potošustva oziroma premalo strogega nadzorstva včasih zašli tudi na pokopališče.

Stopila sva za gospo, ki se je je bosonogo in razkuštrano dekletce z grabljicami v eni ter s kangeljo v drugi roki, oprijela kakor klop.

«...če hočete, gospa, vam prinesem kangeljo vode... je že res potrebno, da tistim rožam na vašem grobu vodo zamenjate.»

Majniška kraljica vlada na trgu

Ljubljana, 22. maja.

Sedaj prihaja doba za glavnote solate, s katerimi je bil ljubljanski živilski trg vedno od pamtikeva dobro založen. Še stare branjevke, ki so posedavale pred rotovžem na svojih majnih pručkah, so bile vselej ponosne, kadar so začele dovažati na trg trnovsko in krakovsko solato. Ljubljanska solata je svoja leta daleč naokrog slovela. Trnovčanke in Krakovčanke so ž njo dolge mesece od maja tja do oktobra zalagale razna

»Saj sem sveže prinesla, prejnjše moram že tako in tako zagnati proč, ker so že prestare.«
»Pa bi malo pesek pograbila po grobu, da bo lepše. Je že precej pohojeno.«

»No, pa pojdi z menoj, bova videli.«
»Veste gospo, je nadaljevala med potjo, saj bi vam jaz lahko vsak dan zalivala, da vam ne bi bilo treba vedno hoditi tako daleč, ko vas poznam in vem, da stanujete čisto na drugem koncu mesta. Saj ne računate dosti, samo deset lir na mesec. Se lahko kar za cel mesec zme-ni-v. Boste videli, da boste zadovoljni, gospa. Večkrat bom tudi malo pograbila pesek, za povrh, veste.«

Videti je bilo, da sta se nazadnje le zme-nili, ker je bilo najbrž obema prav, gotovo pa vsaj podjetnemu dekletu, ki že v teh svojih mladih, recimo najlepših letih ve, da živi in da brez dela ni kruha.

Ogledala sva si potem še nekaj znamenitejših spomenikov, vsaj na zunaj znamenitejših, saj je pod njimi prav takšna prst ko pod onimi, kjer se je kamen že povesil in so napisi že povsem zbledeli, kakor bi hoteli dopovedati, da zlato in blesk notraj pokopališkega zidu ni-mata nobene veljave več.

Šklopotajoči duet za kapelico

Ko sva se vračala, sva videla ob pokopa-liški kapelici še vedno isto sliko ko prej, in svojo pesem sta še venomer pela v istem ško-lo-potajočem duetu tudi vodnjaka ob strani.

Nazaj se nisva peljala s tramvajem, ker sva oba čutila kar neko notranjo potrebo, da se še nekoliko sprehodiva. Govorila pa zdaj nisva dosti.

S Stajerskega

Zbirka starih oblek in obutev bo prirejena na vsem Spodnjem Stajerskem od 23. maja do 12. junija. Časopis opozarja gospodinjice, naj do-bro pregledajo stare zaloge in naberejo vse ne-potrebne tkanine ter jih oddajo na »birališčih kra-jevnih skupin. Posebej opozarjajo oglasi na to, kako stare cunjice lahko še koristijo, če se zberejo in nato oddajo in končno postanejo surovina za nove tkanine. Časopis objavlja tudi podroben se-znam vseh najrazličnejših tkanin in ostankov tkanin, ki jih nabirke sprejemajo. Nabirati velja cu-nje vseh vrst iz volne, bombaža, platna, svile, umetne svile, konoplje, jute in tmetnih voln. Da-lje oblačila in obleke, staro perilo, kravate, noga-vice, stare zastave in zavese, preproge, vreče, klo-buke, copate iz klobučevine pa naj si bodo te stvari raztrgane, razrte od moljev, umazane, masne ali kakor koli drugače za uporabo ne-primerne. Dalje velja za obutev in škornje vseh vrst, da sprejema nabirka nošeno obutev, pa naj se tudi ne da več popraviti. Isto velja za usnjate gamše, drugo usnjato robo, gumijaste čevlje in galoše. Vzporedno z vsem tem gre tudi nabirka že ponošene, a še uporabne moške in ženske oble-ke, moškega in ženskega perila.

O zdravilišču v Dobrni prinaša mariborski tednik daljši članek s slikami. Najprej govori o zgodovini zdravilišča, nato o njegovih tehničnih napravah pri zajetju toplih vrelcev. Zdravilišče premore 260 sob.

letovišča po Gorenjskem, pošiljale pa so jo tudi na morje.

Zaslavela je že davno lepa, prva pomladan-ska, čedno mehka glavnote solata, ki so jo vzgo-jile trnovske in krakovske zelenjadarice in ki so ji nadele prijetno zveneče ime »majniška kralji-ca«. In ta majniška kraljica je danes v soboto na živilskem trgu zavladala. Prejnjše dneve je bila naprodaj bolj poredkoma. Tu in tam je stala kaka dvokolnica, okoli katere so se takole okoli 9 dopoldne drenjale večje gospodinjice, ki so stale lepo v vrsti in kupovale solato. Danes pa je bilo na trgu te solate kar na izbiro in v velikem obilju.

Sezona za berivko prihaja h koncu. Berivke je že bolj malo na trgu. Precej je radiča. Pa tudi spinače je dovolj. Naj kot kronisti omenimo, da je danes Brečeljnikova mamica z Opekarske ceste prvič pripeljala na trg domačo cvetačo. Bila je lepa in zdrava. Trg je bil danes že zgodaj moč-no zaseden in prav živahen. Promet je bil pri-meren kljub zadnjim dnevom v mesecu.

Danes je bilo na trgu tudi nekaj bele čebule, uvožene iz Gorizije. Po njej je veliko povpraševanje. Branjevci so se omejili v prodaji pomaranč in limon. Zaloge so pošle.

Železniški »upokojenci!

Po pozivu Pokrajinskega sveta korporacij v svrhu preskrbe drva, mora postaja Ljubljana predložiti odgovarjajoči seznam. Vsi upokojenci okoliških občin mesta Ljubljane kot Ježica, Dev. Marija v Polju, Dobrunje, Rudnik, Bre-zovica in Dobrova naj se najno zglasijo na po-staji Ljubljana v pomožnem uradu nasproti vozovne pisarne v skladišču. Rok do vključno 29. maja t. l.

Ljubljana

Koledar

Sobota, 22. velikega travna: Emil in Kasi, mučenca; Rita, vdova; Roman, opat.
Nedelja, 23. velikega travna: Jan. Rossi, spoznavalec; Deziderij, škof in mučenec; Bazilej, škof in mučenec.

Obvestila

— Gostovanje ital. igralske družine RENZO RICCI bo v ponedeljek, 24., torek, 25. in sredo, 26. maja, v dramskem gledališču. Začetek vsa-kikrat ob 18. Ta gledališka družina slovi kot ena najboljših v sodobni Italiji. Igrali bodo dve sodobni italijanski komediji in dramo slavnega, pred kratkim umrlega dramatika Roberta Bra-cce »Mali svetnik«. Druga dva avtorja sta Ce-sare Viola z igro »Skupno življenje« in Vin-cento Tieni z igro »Tako ljubijo«. Glavne vloge pri vseh treh predstavah so v rokah vodje te skupine Renza Riccija in prve igralkice Eve Magni. Vstopnice za ta gostovanja bodo v pred-prodaji pri dnevi blagajni in opernem gledali-šču od sobote od 10.30 dalje. Cene normalne dramske.

Slikar Edo Deržaj nas bo v nedeljo, 23. t. m., ob 10.30 spet vodil po svoji razstavi. Ob-činstvo je z obiskom in odkupom del znova pot-rdil, da je Deržaj avtor slik velikih kvalitiet. Ljubitelji njegove umetnosti opozarjamo, da je nedeljsko vodstvo predzadnje.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravil od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ljub-ljana. Cesta 29. oktobra 7.

Starši!

Jutri, v nedeljo, ob 11 dopoldne poj-dimo vsi v Unijsko dvorano gledat otroke, ki se bodo izkazali z akade-mijo v čast Materi božji.

Spored Marijanske akademije

Ljudskoškolskih otrok v Unijski dvorani pod pokroviteljstvom prevz. dr. Greg. Rožmana.

1. P. Krizostom: »Marija imam te resnično rad«. Recitacija.
2. P. Frančišek Ačko: »Poglej oltarček...« Breda Šček: »Sto tisoč pozdravov«. Stanko Premrl: »Češčena Marija«. Mihelečič: »Slovenska zemlja«. Poje otroški zbor.
3. P. Krizostom: »Moje strune kronani kraljici.« Recitacija.
4. P. Krizostom: »Marija sprejmi me v svoje Sreče«. Zborna recitacija.
5. Vodopivec: »Nedeljsko jutro«. Pojo de-clice.
6. Lojze Mav: »Najmanjši izmed malih ven-čajo Marijino Sreče.«
7. Nikolaj Jelonek: »Marijin čudež«. — Prizoriček.
8. P. Krizostom: »Naša trdnjava«. Zborna recitacija in petje.

Vstopnice za ljudskoškolsko mladino so se-deži po 4 lire, stojšča po 2 liri. — Predpro-daja vstopnic je v trgovini Stiligoj, Franciškan-ska ulica 1.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sobota, 22. maja, ob 18.30: »Veliki moč«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 23. maja, ob 19: »Primer dr. Hirnač«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. — Ob 18: »Jorijeva hiča. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Opera:

Sobota, 22. maja, ob 18: Vnebovzetje B. D. M. Oratorij za soli, zbor in orkester. Premiera. Red Premierski.
Nedelja, 23. maja, ob 17: »Traviat«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Jutritnji domači špertni spored

Dopoldne:

Ob 9.15 Zabaj jun.: Tobačna tovarna jun. ob 10.15 Mladika jun.: Ljubljana jun.
Obe tekmi na igrišču Ljubljane.
Ob 9.15 Vič jun.: Mars jun. ob 10.15 Hermes rez.: Mars rez.
Obe tekmi na igrišču Marsa za Kol. tovarno. Ob 10.00 Korotan rez.: Ljubljana rez.
Igrišče Korotana.

Popoldne:

Ob 15.00 Zabaj jun.: Vič. Prvenstvena tekma II. razreda.
Ob 17.00 Ljubljana: Tobačna tovarna. Pr-venstvena tekma I. razreda.
Obe tekmi na igrišču Ljubljane.

Kazenske razprave na okrožnem sodišču

Ljubljana, 21. maja.

»Imeti smolo, je hudo!« tako si je mislil v svojih skromnih mislih 35-letni Karol Godler, do-da od Zgornjega Sv. Lenarta pri Brežicah, stanujoč v Ljubljani, samski delavec, ki mu pa ne diši pošteno delo, marvečraje bračl. Komaj je sredi aprila prišel iz sodnih zaporov, je že takoj začel svoj nepošten tatvinski posel. Kakor hitro dobi ka-rel priliko, pa že stegne dolgo roko po tujem bla-gu. Letos 14. aprila, na evlno sredo proti večeru je Karol prišel v gostilno pri »Belem volku«. Bračlil je okrog gostov. Mimogrede je pokukal tudi v malo stransko sobico, kjer je vinočel in kjer ima natakariica Angelica svoje stvari. Zapazil je v vinočelu viseti lep zimski plašč. Hitro ga je sunil in skril pod pelerino. Že jo je nameraval pobrisati, ko ga je natakariica Angelica prišla in vprašala, kaj skriva pod pelerino. In čudo za čudo! Opazila je svoj zimski plašč. Ker je bil takrat v gostilni navzoč detektiv, je ta takoj sprejel Karola v varstvo in odvedel v zapore. V zimskem plašču je bilo do 280 lir gotovine in zastavni li-stek nekega gosta, vreden 250 lir.

Državni tožilec je že večkrat zaradi tatvine

kaznovanega Godlerja obtožil zločina kvalificirane tatvine. Mali kazenski senat, kjer je obtoženece vse kratko in jedrnatno pričal, je izrekel sodbo, s katero je bil Godler obsojen na 8 mesecev strogega zapora.

Pred kazenskim senatom se je pojavil tudi France Lorgar, rojen 2. aprila 1905 v Smarju pri Jelšah, sameki delavec, že večkrat kaznovan. Ob-tožen je bil, da je 18. decembra lani v Bajčevi gostilni v Mostah vzal Vinku Novincu zimski suk-njič, vreden 200 lir, in da je 25. februarja letos odnesel natakarič Tončk Pečaverjevi devetlitem-sko pletenko, vredno 600 lir, ter da je decembra lani prevozniku Janezu Senčič odnesel 50 kg kr-milne moka. Pred senatom je Lorgar priznal prvi dve tatvini, tretjo pa odločno zanikal, ko so ga obremenjevali nekateri indicij, saj je večkrat ho-dil v hlev prevoznika Senčice spat in so »a tudi ne nekateri otroci videli pohajati okoli hleva. Za-radi prvih dveh tatvin je bil Lorgar spoznan za krivega in obsojen zaradi dvajdrgatnega zločinatva tatvine na 7 mesecev strogega zapora, oproščen pa je bil zaradi tretje tatvine, ker ni bilo zadost-nih dokazov.

Maurice Zermatten:

Odlomek iz romana — Težka pot

Prevedel Joža Mahnič.

Roman »Težka pot«, delo enega najboljši nadarjenih in plodovitih so-dobnih pisateljev francoške Svice, Maurice Zermattena, je vzlet iz življenja skrajno kultiviranih in senzibi-liznih ljudi, umetnikov, in se godi de-loma v nekem večjem mestu ob Roda-ru, deloma v hribih nad njim. Slika-rica Yvonne je z vsem ognjem svoje mlade duše ljubila zdravnika Daniela. Toda ta jo je, ko je izpil poslednjo čašo ljubezenskega opoja, brezbržno zapustil in odšel za svojo karijero. Sa-mota, trpljenje in obup so bili poslednj-njen vsakdanji kruh. V tem njenem življenjskem položaju in duševnem razpoloženju sta se srečala s profesor-jem glasbe Michelom in se tudi poro-čila. Teža in bogastvo romana pa ni toliko v pripovedovanju zunanje zgodbe, ampak predevm v razljudenju vanju globokih, zapletenih in pretres-ljivih konfliktov v dušah obeh oseb. Mladoporočnica namreč kljub vsej dobri volji na obeh straneh v skup-nem življenju ne moreta najti notra-njnega mira in sreče. Kajti Yvonne vedno bolj čuti, kako z vsemi vlakni svoje srca še vedno visi na Danielu in da ji je mož tudi po poroki ostal le plemenit prijatelj. Pa tudi Michelu se včasih zazdi, da ljubi boljlastno

predstavo idealnega dekleta kakor pa Yvonne samo, kakršna je, tudi z vso njeno preteklostjo. Tesno sožitje s prvotno naravo in njenimi preprosti-mi ljudmi, ki so bili za svojo ljube-zen in osebno srečo prečesto ogolju-šani in jim je vsebina in smisel živ-ljenja le delo in žrtvovanje za bliž-njega in doma. Yvonne končno vendar-le umiri in priklene na Michela. Tako se je tudi na njenem ognjišču, ki še ni čisto ugasnilo »vzpel visoki pla-men družinskega soglasja in blago-slovea.

Ko je odprla vrata, je padel dan v njeno naročje kakor zrel sad. Najprej je nesla podlaketa na svoje od bleščavice omanljene oči. Toda žarka svetlobe je polzela med roko in lico, pronicala skozi drobni zaslon-vek. Sončna pokrajina se je še dalje ertala pred njo... Naredila je še en korak, prestopila edino stopnico, ki jo je ločevala od trate, se pretegnila in vsa prožna odhitela proti melem, ki so se sekale prav do koče. Skakala je s kamna na kamen. Dvigala je svoji roki, kakor s pe-rotni krožila z njima po zraku, pa tu spet spuščala. Včasih je vzkliknila, da je bila podobna gorskemu pticu, ki ga

noben človek s svojo navzočnostjo ne moti v njegovem razigranem letanju.

Sama se je gibala, sama je živela v teh visokih samotah, zgubljenih sredi gozdov. Vse naokoli nje so smreke in macesni sklepali svoje kretnje in bar-ve. V jasni je čepelo nekaj stanov ka-kor velike igrače, ki so jih bili po-pustili očvarji in kozarji.

Med drevejem se bodo kmalu ogla-sili zvonci, kakor bi se vsula srebrna toča... Zjutraj prihajajo v planjno, prinašajo vanjo mimogrede razgiba-nost življenja, nato zginjejo. Proti več-eru, malo pred sončnim zahodom, po-skakujejo trop znova v neredu pri-drvi v sredo jase, se razlijeje v razgiba-ovno pestrost in se počasi spušča v doljino, kjer se že kopčijo cene.

Majhen pastir nadzira njihove mu-havosti. Njegov bič poka in žvižga po šumi. Belorjav pes se neprestano us-aja v bližnje skale z rezkim bev-kanjem, ki se glasno odbija od obokov tišine.

Yvonne hodi vsako jutro sedet na najvišjo skalo; ugaja ji ta mlačni rosni zrak, ki popušča, medtem ko se vedno bolj uveljavlja opoldanska pri-pekla. Michel tedaj stika v gozdu za gobami, ona pa uživa v svoji negibno-eti. Noge ji vise ob skali. Gleda, ne da bi kaj videla. Posluša, pa čuje sa-mo veliki koncert bikl, ki pogunjajo in ki na njih šume žuželke. Nekje v daljavi bobni hudournik, toda njego-va pesem je tako enakomerna in ta-ko zvesta, da je skoraj ne čuješ več.

Yvonne čaka. Njene prsi se v lah-kem ritmu dvigajo in upadajo. Kože bodo kmalu tu. Na kaj misli?

Prihod črede oznanja že oddaleč drobno meketanje. Za tem se molk za-bip znova požene do neba. Yvonne se zdi, da jo obdaja igrivo zračno valovan-je, ki ga povzročajo poki biča. Potem čuješ cinglanje zvoncev, konč-no se pojavijo mulhaste živali same.

Nenadno pridero na jaso, se poženo v znova najdeno sonce, dosežejo meš. Obkrožajo Yvonne, se priravajo, pode druga drugo, jo oblegajo. Nato pa so že mimo. Nekatere so jo po-gledale, pes je zalajal, pastir se je od-kril. Potem se vrne samotna in ostane pri njej do večera.

Še vedno se je dvigala v breg, ska-kala z enega kamna na drugega, da bi dospela do svoje skale. Misli-la je na čredo, ki ne bo zamudila, misli-la na Michela, ki je bil danes kakor vse-lej že od zore zdoma. Michel se bo kmalu vrnil. Skupaj bosta zajtrkovala v travi pred stanom. Pastirček bo po-molzel njuno žival in jo odgnal s čre-do vred v goro. Potem bo šla z Mi-chelom v mračni gozd.

Sedaj sedi na skali. Razgleduje se. Po tej poti v breg, ki jo je dvignila vad ta kamniti nerod, ji srce bije. Nes ta svet, ki je postal tako rekč-njen, se šiti pod njo in za trenutek ustvo ob pogledu na to svoje kralje-stvo. Veje macesnov za njo vse ka-kor girlande med stebri te ogromne palače — gozda.

Dva tedna že nosi njeno življenje mehko barvo jutra. Spominja se te-snobne poti, ki jo je privedla v to malo leseno kočjo, kjer sta sedaj. Po maši ju je duhovnik poročil v cerkvi, ki je bila še polna radovednežev in znancev. Ona je pokleknila na oltar-no stopnico, srečna, nestrpna, da bo mogla izreči tisti »da«, ki bo naredil konec neprestanemu oklevanju. Ti dvomi, ki so jo nenehoma gnjavili, so bili celo hujski, kakor bi bila doce-la trdna zavest, da jo je savozila. Tre-ba se je bilo iz njih izkopati, izbrati to nevarno pot, ki je morda zahtevala vsakdanjega samopremagovanja, ki pa je bila manj mučna od negotovosti in odlašanja... »Hočes za moža...?« Odgovorila je z odločnim glasom, gna-l jo je radosten zanos tistega ju-ra, ki ji je vžil upanja na ljubezen. Morda ljubezen ni samo tista nezna-na sila, ki nas vse pretrese in vrže v višine brez tal, preden smo se utegnili pred njo zavarovati? Se ne bi moglo zgoditi, da bi jo po malem sami ustvarjali, da bi iz dneva v dan po-speševali njeno rast, jo neprestano utrjevali in spreminjali golo mlačnost v gorečo medsebojno povezanost?

Po cerkvenih obredih so jo njeni novi sorodniki obstopili z nekim pla-nim ponosom. Michel jo je predstavl-jal tetam, stricem, bratrancem in prijate-ljem, ki so se vsi smehljali, pa ni mo-gla doznati, ali iz veselja ali iz kmeč-kelobe.

Francozi so omogočili ameriške uspehe v Afriki

V Severni Afriki so poskrili ogromne količine orožja in streliva, namesto da bi ga izročili komisiji za premirje

Francozi so v Severni Afriki poskrili velike količine orožja, namesto da bi ga izročili komisiji za premirje.

Da so pri izkrcanju angleško-ameriške vojske v Severni Afriki sodelovali s temi izkrcevalnimi četami tudi Francozi, dokazuje neka brzobjavka iz Eisenhowerjevega glavnega stana, ki jo je te dni objavil »United Press«. Francozi so bili tisti, ki so Amerikancem pomagali, da so lahko izvedli svojo nalogo. Ta brzobjavka iz Eisenhowerjevega glavnega stana pravi:

Zdaj se je zvedelo, da je francoskim častnikom uspelo skriti velike količine vojnega blaga, ne da bi bila za to vedela komisija, ki je sklenila premirje z Nemčijo in Italijo. To orožje in strelivo je za opremo francoskih čet zelo dragoceno. Znaša tretjino tistega, kolikor

ga je bilo izročena komisiji za premirje leta 1940. Prišlo je iz evropske Francije v Severno Afriko in je bilo skrito v podzemskih rovih, rudnikih, na polju in drugod. Razposlali so ga leta 1941 in poskrili po raznih krajih, navzlic temu da je bilo v deželi mnogo nemških in italijanskih agentov.

S pomočjo senegalskih strelcev in domačinov iz Severne Afrike so francoski častniki organizirali tajno organizacijo, ki je skrbno varovala to rožje.

Ko so se lani novembra meseca Amerikanci in Angleži izkrcali v Severni Afriki, so našli v Meosu 20.000 pušk, 30 poljskih topov, 30 manjših topov, 15 težkih strojníc, 160 metalcev granat, 4000 lahkih strojníc, 45.000 ročnih granat in 175 6,5 cm granat. Iz enega samega skrivališča nekje v gorah so privlekli 75 avtomobilov in nad 700 ton razstreliv. (Stefani.)

Ali je mogoče zmagati samo z letalstvom?

Po mnenju nekega ameriškega strokovnjaka bi za zmago zadostovalo 3000 bombnikov, ki bi zagnali 12.000 bomb na dan

V turinski »Stamp« beremo zanimiv članek, v katerem nekdo iz Carigrada razpravlja o vprašanju, katero od dosedaj znanih vrst orožja more biti odločilno za zmago. Članek se zdi precej tehten in poučen in ga prinašamo v izveščku tudi za naše bralce, v njem pisec nekako takole razmišlja:

Kako sodita moskovski in washingtonski Rus

Nekateri verjamejo, drugi ne. Nekateri mislijo, da je letalstvo tisto, ki bo v sedanji vojni prineslo odločitev, drugi spet to zanikajo. Povsem jasno je, je zapisal ruski general Journelev v »Rdeči zvezdic«, da samo letalstvo še ne zadostuje za končno zmago. Edino sredstvo, s katerim je mogoče zmagati, je močan udarec z vsemi silami, kopenskimi, pomorskimi in letalskimi.

Napačna je razlaga nekaterih anglosaških vojaških strokovnjakov, ki pravijo, da se nobena država in nobena vlada ne bi mogla upirati načrtnemu obdelovanju s tri tisoč bombniki, ki bi zmetali vsak dan po 12.000 ton razstreliva. Omenjeni sovjetski general skuša ovreči to trditve ter končuje svoja izvajanja s pripombo, da niti sovražnik, ki bi razpolagal z veliko številčno premočjo v letalstvu, ne bi mogel dobiti vojne ali doseči ločene zmage, če bi le naletel na močan in zagrižen odpor v zraku in na močno protiletalsko obrambo.

Journaler, kakor se zdi, odgovarja majorju Aleksandru Severskemu — ameriškega tehničnemu strokovnjaku, po rodu Rusu, ki je med drugim dosegel velik uspeh s svojo knjigo pod naslovom »Zmaga z letalstvom«, toda Seversky, ki ima precej revolucionarne nazore, ne odneha in v glavnem zatrjuje, da je konec koncev vse odvisno od načina vojskovanja in od sredstev, ki jih kdo v boju uporablja. Po njegovem mnenju mora zmagati tisti, ki ima večje število letal in jih zna modro uporabljati.

Vloga letalstva v bojih na kopnem

Najprej si je treba biti na jasnem glede vloge, ki jo lahko odigra letalstvo kot samostojno orožje. Na bojiščih je letalstvo bistvene važnosti: je učinkovito ko nobena druga stvar, in tam gre za očiščenje terena, da se pospeši prodiranje motoriziranih divizij, manj učinkovito pa je, če nima opore na tleh, kar se z drugimi besedami pravi, da sami letalski napadi na kakšno deželo, kjer istočasno ne more nastopiti tudi pehota, pomeni malo in še manj koristi, če sovražnik, ki takšne napade uprizarja, ne zna izbrati pravih ciljev. Zmota je, če kdo misli, da bo s svojimi letalskimi napadi, skoro izključno namenjenimi civilnemu prebivalstvu, omajal moralo, namesto da bi napadal letališča in vojaške cilje. Prav tako je zmota — pravi Seversky — nanašati se samo na število letal, pri tem pa ne gledati tudi na to, kakšna so ta letala, dobra ali slaba. Napačno bi bilo misliti, da večje število letal lahko nadomesti slabšo njihovo grajenost.

... na morju

Sedanja vojna pa je še lepše prikazala vlogo, ki jo letalstvo igra v bitkah na morju. Angleži so to prvič skusili na Kreti, drugič pa se je to pokazalo, ko so Japonci potopili oklepni »Prince of Wales« in »Repulse«, dokazali pa so na drugi strani tudi sami, ko so preganjali in razbili »Bismarck«, prav tako kakor so tudi Amerikanci dokazali, ko so Japoncem potopili bojno ladjo »Haruna«. Vsekakor je treba poudariti — pripominja Seversky — da

ranljivost kakšne površinske ladje ni manjša, če takšna ladja razpolaga s tako imenovanim »zaščitnim dežnikom«, zlasti ne, če gre za kakšno letalonosilko. Takšna zaščita bi morda zadostovala v primeru, če ladjo ogrožajo letala s kakšne sovražnikove letalonosilke, toda kadar morajo odbiti val sovražnikovih letal, ki prilete z letališč kje na kopnem, je v smrtni nevarnosti. Letalonosilka je bombnikom tudi silajna tarča in je zato njena korist razmeroma omejena. In res se je v sedanji vojni še skoro vedno zgodilo, da je bila letalonosilka, ki so jo napadla letala od kje s kopnega, potopljena ali vsaj poškodovana. To potrjujejo boj za Norveško, bitka za Kreta in krvav dogodek z letalonosilko »Illustrious«. — Napad na Pearl Harbour se je posrečil samo spričo dejstva, kjer je bil izveden nepričakovano. Kjer pa ogledniška letala preprečijo takšno presenečenje in kadar sovražnik, ki mu je napad namenjen lahko pravočasno pošlje s kopnega zadostno število bombnikov, ki se lahko potem spet vračajo na celino, da se založe z novimi bombami, in ki so neskončno bolj okretni kakor pa letala z letalonosilk, se morajo napadalčeve oklepnice in letalonosilke, če hočejo ubežati popolnemu poginu, na svojem umiku neprenehoma boriti.

Neki pisec smatra za pametno priznati, da glede tega

niti vojna taktika niti tehnika še nista spregovorili zadnje besede

da je med pripravljajem in urjenjem vojaštva, pripravo, ki traja dosti dlje, kakor pa je mogoče sestaviti razne vojne stroje, treba računati z dejstvom, da neznansko hitro raste število letal, ki predstavljajo takšno oviro, da so nasproti njej tudi najdrznejši teoretiki brez moči. Pa tudi »stališča« tehničnega napredka je treba upoštevati, da preteče precej časa od trenutka, ko se komu porodi načrt za kakšno novo letalo in do tedaj, ko se takšna nova letala lahko že v velikem številu uporabljajo. Ta, tehnični strokovnjak tudi nič kaj preveč ne verjame v tiste preseutljive iznajdbe, ki naj bi povsem spremenile sedanje letalsko vojskovanje. In ko nekateri govorijo

o letalskem motorju, ki bi imel 8000 KS

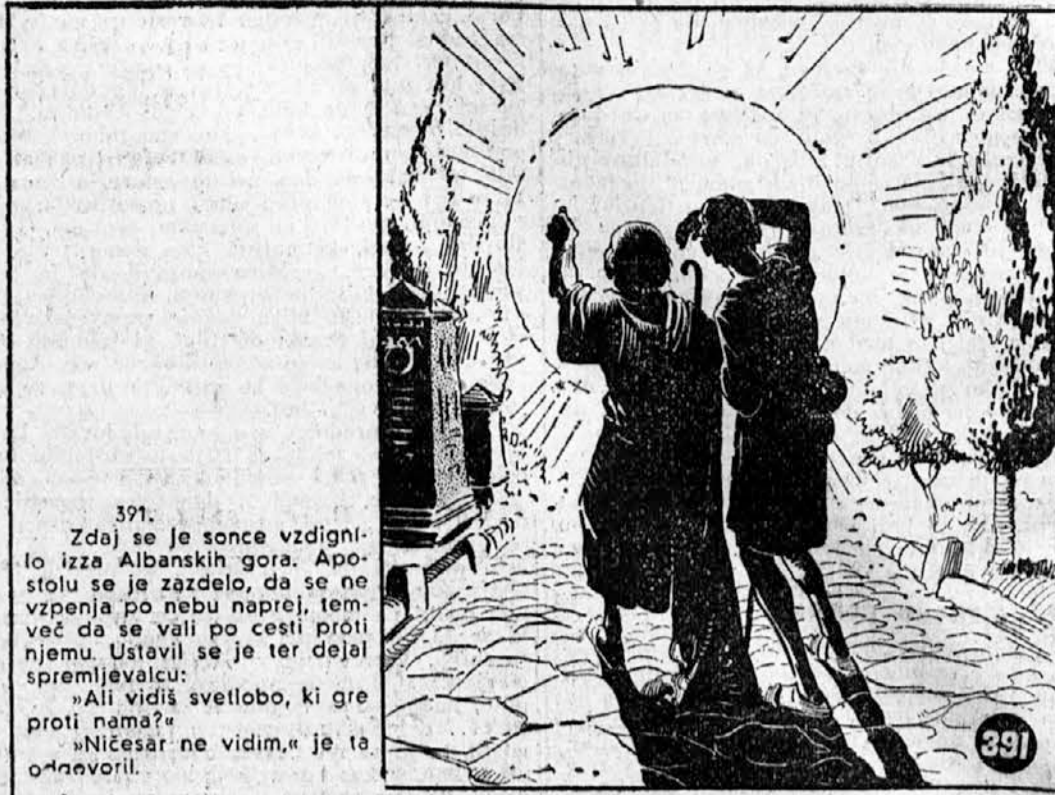
se posmehljivo sprašuje, zakaj ne mislijo še malo na takšno letalo s katerim bi lahko bombardirali luno. Seveda je mogoče zgraditi motor, ki bi imel 8000 konjskih sil, toda nastaja vprašanje, kako bodo tak motor namestili v letalo, ki bi v vojaškem oziru tudi kaj pomenilo.

Tedaj ko se je vojna začela, je moč letalskih motorjev na splošno nihala med 1000 in 1200 konjskimi silami. Danes imajo lovska letala motorje s 1500 do 1800 K. S. in ne bo več dolgo, ko bodo lovska letala gnali motorji z 2000 do 2200 konjskimi silami. A skok od 2000 na 8000 je le malo prehud.

V začetku vojne so imela razne vrste svoje čisto določene naloge. Bombnik je bombardiral in lovil, ko samo »lovil«. Kmalu nato pa so se pojavili lahki bombniki, ki so bili prav tako odporni kot težki bombniki ter enako nagle kakor lovska letala. Vedno jasneje se kaže težnja, da bi težka letala lahko dosegla višine med 10.000 in 12.000 metrov. In ta letala letajo najraje ponoči. Vsi testni, pri čemer danes ne gre le za bombardiranje, je zaupano srednje velikim letalom, čimbolj omejeni pa so poleti velikih bombnikov, ki jih morajo v vsakem primeru podnevi spremljati pri nastopih na

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

391.
Zdaj se je sonce vzdignilo izza Albanskih gora. Apostolu se je zadelo, da se ne vzpenja po nebu naprej, temveč da se vali po cesti proti njemu. Ustavil se je ter dejal spremlevalcu:
»Ali vidiš svetlobo, ki gre proti nama?«
»Ničesar ne vidim,« je ta odgovoril.

392.
Peter si je oči zasenčil z roko in čez čas spet dejal:
»Nekaka postava gre v sončnem soju proti nama.«
Vendar ni bilo slišati niti najrahlejšega koraka. Vse je bilo tiho. Naziraj je videl samo, da drevesa v dalji trepetajo in da se svetloba razliva bolj in bolj po ravnini.
Začuden se je ozrl v apostola ter izklicnil:
»Učenik, kaj ti je?«

kratke proge lovska letala. Veliki štirimotorniki kljub svoji močni oborožitvi in oklepom podnevi nujno potrebujejo spremstva.

Nov način boja proti »letečim trdnjavam«

V zvezi z vprašanjem težkih bombnikov poroča ameriško časopisje o novi japonski taktiki proti »letečim trdnjavam«. Ta nov način boja obstoji ne morda v tem, da bi na leteče trdnjave streljali z letal, pač p v tem, da bi se najprej dvignili tako visoko nad leteče trdnjave, da jih izstrelki s teh trdnjav ne bi mogli več doseči, potem pa metali nanje tempirane bombe, ki naj bi eksplodirale v bližini teh orjaških štirimotornikov. Amerikanci pa seveda pravijo, da bombe, ki so jih doslej spuščali z višine nad 300 metrov na »leteče trdnjave«, niso mogle povzročiti nobene škode.

»Slov. dom« v vsako hišo!

EIAR — Radio Ljubljana

Sobota, 22. maja. 7.30 Pesmi in napevi — 8.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 11.50 Vojška ura — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Napevi in romance — 13.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.12 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 13.30 Zbrane pesmi — 14.00 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec, sodelujeta sopranistka Draga Sok in tenorist Andrej Jarc; operetna glasba — 15.00 Poročila v slovenski — 15.15 Pokrajinski vestnik — 17.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 17.15 Koncert Kmečkega tria — 17.45 Pisana glasba — 18.00 Gospodinj-sko predavanje v slovenski — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Politični komentar v slovenski — 20.00 Napoved časa, poročila v italijanski — 20.20 Pripombe k dogodkom — 20.40 Simfonični koncert vodi dirigent Petralia — 21.50 Wolfova glasba — 22.05 Orkester pesmi vodi dirigent Angelini — 22.45 Poročila v italijanski.

Kolumb odkriva Ameriko

Portugalska in španska kraljevina sta si bili sosedi, toda sovražni. Ozemeljska in dinastična stremiljenja, trgovsko tekmovanje in končno tekmovanje na morju in v kolonijah so povzročala med njima razdore. Beseda »kolonija« sicer še ne spada v tisti čas, toda zametek tega pojma je že obstojal zavoljo napredujočega izkoriščanja Afrike, ki je bila bogata na surovinah, za katerimi so Evropanci stikali, namreč na zlatu, dišavah, draguljih in sužnjih. Po zgledu Genovežanov, ki so odkrili Madairo in Azorske otoke, so se Portugalci teh otokov polastili in jih naselili, nato pa se vrgli na trgovanje z gozdnatimi Kanarskimi otoki, začeli voziti ob afriških obalah in se ustavili pri rtiču Non, čez katerega dolga desetletja niso mogli več naprej. Kastilci so se s svoje strani poskušali ustaliti na Kanarskih otokih in so trgovali na zahodni obali Maroka. Po razdobju, v katerem so drug drugega pustili v miru, so prešli na vodstvo Portugalci pod vodstvom velikega princa Henrika Plova, se vrgli na Gvinejo in tako izločili iz boja svoje soteke. Pozneje so znali s spretnimi diplomatskimi potezami izrabiti slabost kralja Henrika IV. Kastilskega, nazvanega »Nemočnik«, in si izposlovati priznanje, da smejo izključno oni trgovati v teh področjih. Toda čim je stopila na prestol kraljica Izabela, se je prepir obnovil in l. 1475 je bilo izdano plovno dovoljenje španskim mornarjem za vse obrežje Gvineje. Leto pozneje je Portugalska podlegla v bitki pri Toro, toda borba na morju se je nadaljevala vse dotlej, dokler se obe kraljevini nista pobatali z mirovno pogodbo v

Alcaçovasu 24. septembra 1479, ki je bila potrjena v Toledu 6. marca 1480. Na temelju te pogodbe se je Portugalska odpovedala Kanarskim otokom, — ki jih sploh nikoli ni imela — priznana pa ji je bila posest afriških obal ter ozemelj in otokov, »ki so že odkriti ali pa še bodo, in sicer dalje od Kanarskih otokov pa prav do ekvatorja, tja do Gvineje«. Zraven je dobila tudi izključno pravico do trgovanja v vseh teh morjih. S tem dogovorom je Portugalska odstranila vse ovire za svoje nadaljnje širjenje, ki se je začelo z bajko o fantastičnem kraljestvu »duhovnika Janeza«, za katero so mislili, da leži nekje v Abesiniji. Sedaj je Portugalska jasno poudarjala svoje pravice do polovice Indije z namenom, da bi odvzela Arabcem in Italijanom svetovno trgovino z dišavami, dragulji in zlatom.

Toda pogodba v Alcaçovasu le ni zaustavila trgovskega tekmovanja med Portugalci in Kastilci. Lastniki ladij, mornarji in trgovci iz Seville, Cadixa in Palosa itd. se niso mogli sprijazniti s tem, da so bili izključeni od donosnih trgovskih poslov z Afriko: številne tajne odprave — nekatere sta tajno podpirala celo kralj Ferdinand in kraljica Izabela — so še naprej prodirale do Gvineje. Portugalci so odgovorili s kazenskim ukrepom, ki je ukazoval lastnim kapitanom, naj brezobzirno potopijo sleherno nasprotno ladjo, ki bi jo srečali v prepovedanih vodah. Po drugi strani pa je uvedba državne monopolne za afriško plovbo sprožila nezadovoljstvo portugalskega mornarskega sloja. Istočasno je politika novega kralja Ivana II., ki je hotel uveljaviti svojo kraljevsko oblast nad plemstvom, katero si je bilo prilastilo neizmerne in donosne privilegije, vzbujala tudi v tem razredu uporniške nagone. Obe nezadovoljstvi, namreč politično in gospodarsko, sta dovedli do sporazuma, med kastilsko krono in portugalskim plemstvom: španski vladarski par naj zahteva od Ivana II. razen drugih nesprejemljivih koncesij tudi odpovedi sporazuma

v Alcaçovasu v tem smislu, da se ukine prepoved, da španci ne smejo trgovati v Gvineji. Ko bi kralj vse to odklonil, bi Ferdinand in Izabela odgovorila z napovedjo vojne. Portugalsko plemstvo bi odklonilo svojo pomoč kralju in bi rajši olajšalo vdor sovražne vojske. Ko bi odstavili ali ubili kralja Ivana II., bi bragantski vojvoda stopil na prestol in znova uvedel svobodno trgovino na Portugalskem in v Afriki. Ker pa je bila zarota odkrita, je bil bragantski vojvoda prijet in obglavljen. Leto pozneje so se spletke obnovile in tokrat se je na čelu nezadovoljnega plemstva pojavil Don Diego, vojvoda iz Viseu, kraljev bratranec in svak. Toda kralj je tega zarotnika sam prijel in ga lastnoročno zabodel. Nato pa je spustil na zarotnike svojo skrito vojsko in ljudstvo, ki mu je slepo sledilo. Skoraj vse portugalsko plemstvo je pobegnilo. Španija, Francija, Italija in nazadnje tudi Anglija so sprejele te begunce.

Vojvoda od Viseua je bil ubit 23. avgusta 1484. Don Fernando Kolumb, sin odkritelja, pa točno pove, da »je njegov oče proti koncu leta 1484 tajno odšel s Portugalske iz bojazni, da mu kralj ne bi delal ovir...« In nek drug prvobitni zgodovinar Kristofa Kolumba, mons. Las Casas, pravi, da je Kolumb pobegnil »kar se da skrivaj«. V Kastilji, kamor je pribežal, je Kolumb dobil zavetje in podporo pri vojvodu Medinaceliju, kastilskem velikašu, ki je rad podpiral pomorska in trgovska podjetja. Kot zastopnik genoveških trgovskih hiš Centurione in Di Negro, ki sta imeli prostrane trgovske posle v obeh iberskih državah, je moral biti pristav svobodne plovlje in trgovanja z Afriko in kot mož Beatrice Monis Perestrello je verjetno prevzel mišljenje te plemenite rodbine, ki »je bila na strani zveze Braganza—Viseu. Vedeti je treba, da je bil Kolumb nevoljen na Ivana II., ki ni sprejel njegovih načrtov. Zato je upal, da bo pri novem vladarju dosegel izpolnitev svojih želja.